

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду. Для отримання додаткової інформації див. повне посилання на авторське право в кінці цього документу.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Інформаційний бюлетень про практику Суду № 154

Липень 2012

Х проти Фінляндії - 34806/04

Рішення 3.7.2012 [Секція IV]

СТАТТЯ 8

Повага до приватного життя

Примушення до приймання ліків у психіатричному медичному закладі : порушення

Факти – Заявницю, лікаря-педіатра, було заарештовано у жовтні 2004, оскільки проти неї було відкрите кримінальне првадження, за підозрою у сприянні у прихованні матір'ю своєї дитини від соціальних служб. Суддя приписав утримання заявниці у психіатричному закладі, де, після двох місяців спостереження, лікар прийшов до висновку, що вона страждає на манію, яка потребує примушувального лікування. У лютому 2005 року, лабораторія судової експертизи Національного комітету охорони здоров'я, на підставі пропозиції цього лікаря, наказала примусове лікування заявниці. Заявниця відмовлялася від ліків, які її змушували приймати шляхом ковтання. Заявницю було виписано із закладу лише у січні 2006 року, офіційно курс її лікування було завершено у червні цього ж року. Вона марно оскаржувала у національних судах своє поміщення у медичний заклад і насильницьке лікування.

Право – Стаття 5 § 1 : Рішення про примушувальне поміщення у медичний заклад заявниці було спочатку проголошено компетентним незалежним органом, який спирався на результати судової медичної експертизи. Це рішення ґрунтувалося на всебічному психіатричному дослідженні, проведеному лікарем, який не був зацікавлений у застосуванні примусового лікування щодо заявниці. На кожному етапі, процес прийняття рішення відповідав передбаченим у національному праві правилам. Закон про

психічне здоров'я був, з цієї точки зору зрозумілим і передбачуваним. Разом з тим, закон також повинен був би передбачити захист громадянина від свавільних посягань на свободу і безпеку. Спочатку поміщення заявниці у медичний заклад було виправданим, оскільки було приписане спеціалізованою незалежною інстанцією, внаслідок психіатричного дослідження і могло бути оскаржене у суді. Проте не було дотримано адекватних гарантій проти свавілля щодо подальшого утримання заявниці у медичному закладі. Зокрема, не було здійснено незалежного психіатричного дослідження, оскільки лікарі, які приймали рішення про подальше лікування, працювали у тому самому психіатричному закладі, де знаходилася заявниця. До того ж, згідно положень національного права, вона сама не могла оскаржити перед суддею необхідність свого утримання у медичному заході, оскільки періодичний перегляд цього питання відбувався один раз на шість місяців, з ініціативи компетентних національних органів. Таким чином, процедура, яка передбачена національним правом, не передбачувала адекватних гарантій проти свавілля.

Висновок : порушення (одноголосно).

Стаття 8 : Примушувальне лікування особи, здійснюване всупереч її волі, є втручанням у її приватне життя, зокрема є порушенням її фізичної недоторканості. Подібне втручання є виправданим, якщо воно передбачене законом, переслідує законну мету і є пропорційним. Доступність і передбачуваність закону, про який йдеться у справі, не викликають критики. Проте, стаття 8 вимагає, крім існування закону, щоб цей закон узгоджувався з принципами, якими керується правова держава. Це означає, що у сфері примушувального вживання ліків, національне право повинно передбачити певний захист проти свавільних зловживань. В силу закону про психічне здоров'я, лікуючі лікарі можуть прийняти рішення про змушувальне приймання ліків, незалежно від волі хворого, і це рішення є неоспорюваним. У той саме час, примушування приймати ліки є виключно важливим актом. Тому Суд вважає, що закон який передбачив таку можливість, повинен також встановити адекватні гарантії проти свавілля. У даній справі, таких гарантій не існувало, оскільки примушувальне поміщення хворого у медичний заклад, передбачало також автоматичний дозвіл на примушення його вживати ліки у випадку відмови, навіть проти його волі. Це рішення залежало тільки від лікуючих лікарів і не підлягало ніякому оскарженню. Заявниця не мала передбаченого правом законного шляху, за допомогою якого вона могла б подати прохання до суду з метою встановити законність і пропорційність заходу, або припинити його. А отже, втручання не було « передбачене законом ».

Висновок : порушення (одноголосно).

Стаття 41 : 10 000 євро на відшкодування моральної шкоди ; прохання про відшкодування матеріальних збитків не задоволено.

(Див. також *Херцегфалві* (Herczegfalvy) п. Австрії, по 10533/83, 24 вересня 1992 року).

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад було замовлено за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду; також Суд не несе жодної відповідальності за його якість. Його можна завантажити з бази рішень Європейського суду з прав людини HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-яких інших баз даних, в яких Суд його також розмістив. Його можна відтворювати в некомерційних цілях за умови, що будуть зазначені повна назва справи та посилання на авторське право і Цільовий фонд «Права людини». Для використання будь-якої частини цього перекладу в комерційних цілях слід звертатися за наступною адресою: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int